

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, XXX
[...] (2019) XXX draft

KOMUNIKACIJA KOMISIJE

**Komunikacija o zaštiti povjerljivih informacija za privatnu provedbu prava tržišnog
natjecanja EU-a koju obavljaju nacionalni sudovi**

KOMUNIKACIJA KOMISIJE

Komunikacija o zaštiti povjerljivih informacija za privatnu provedbu prava tržišnog natjecanja EU-a koju obavljaju nacionalni sudovi

I. Područje primjene i svrha ove Komunikacije

1. Pristup dokazima važan je element ostvarivanja prava koja pojedinci imaju na temelju članka 101. ili 102. Ugovora o funkcioniranju Europske unije („UFEU”) u građanskim postupcima pred nacionalnim sudovima. Budući da se pred njima otkrivaju dokazi, nacionalni sudovi imaju ključnu ulogu u ispravljanju asimetričnosti informacija između tužitelja i tuženika.
2. Privatna provedba prava tržišnog natjecanja EU-a javlja se u različitim oblicima, kao što su, među ostalim:
 - (i) deklaratorni postupci, koje se mogu shvatiti kao postupci kojima tužitelji od suda traže da utvrdi da je tuženik prekršio pravo tržišnog natjecanja EU-a te da im je takvim kršenjem prouzročena šteta. U tim slučajevima o kvantifikaciji pretrpljene štete odlučuju nacionalni sudovi u odvojenim naknadnim postupcima;
 - (ii) postupci za izdavanje sudske odluke, koji se mogu shvatiti kao postupci za sprječavanje ponašanja koje je u suprotnosti s pravilima tržišnog natjecanja EU-a; ili
 - (iii) postupci za naknadu štete, koji se mogu shvatiti kao postupci kojima tužitelji traže naknadu za štetu prouzročenu kršenjem prava tržišnog natjecanja EU-a koje je počinio poduzetnik ili udruženje poduzetnika. Postupci za naknadu štete mogu biti naknadni ili samostalni postupci. Naknadni postupci građanski su postupci pokrenuti nakon što je Europska komisija („Komisija”) ili nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje utvrdilo kršenje. Samostalni postupci građanski su postupci koji ne proizlaze iz prethodnog utvrđenja tijela nadležnog za tržišno natjecanje da je prekršeno pravo tržišnog natjecanja. U takvom slučaju sud će, prije no što ocijeni je li tužitelj pretrpio štetu te je kvantificira i naloži naknadu štete, prvo ocijeniti je li prekršeno pravo tržišnog natjecanja.
3. U postupcima za privatnu provedbu prava tržišnog natjecanja EU-a nacionalni sudovi vjerojatno će zaprimiti zahtjeve za otkrivanje dokaza koji sadržavaju povjerljive informacije. To se posebno odnosi na postupke za naknadu štete.
4. U okviru postupaka za naknadu štete nacionalni sudovi trebali bi moći naložiti otkrivanje određenih elemenata ili kategorija dokaza na zahtjev stranke, uzimajući u obzir nužnost i proporcionalnost mjera otkrivanja¹. Nacionalni sudovi u tu bi svrhu trebali na raspolaganju imati niz mjera za zaštitu povjerljivih informacija na način kojim se stranke ne sprječava u ostvarivanju djelotvornog pristupa pravosuđu i prava

¹ Članak 5. stavci 1., 2. i 3. Direktive 2014/104/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. studenoga 2014. o određenim pravilima kojima se uređuju postupci za naknadu štete prema nacionalnom pravu za kršenje odredaba prava tržišnog natjecanja država članica i Europske unije, SL L 349, 5.12.2014., str. 1. („Direktiva o naknadi štete”).

na potpunu naknadu štete. Istodobno nacionalni sudovi trebali bi uzeti u obzir zaštitne mehanizme potrebne za zaštitu dokaza koji sadržavaju povjerljive informacije².

5. Ovom Komunikacijom nastoji se pomoći nacionalnim sudovima pri rješavanju zahtjeva za otkrivanje povjerljivih informacija u postupcima za privatnu provedbu prava tržišnog natjecanja EU-a, a posebno u okviru postupaka za naknadu štete³. Komunikacijom se posebno nastoji pomoći nacionalnim sudovima pri odabiru djelotvornih zaštitnih mjera s obzirom na posebne okolnosti predmeta, vrstu i stupanj osjetljivosti povjerljivih informacija i druga relevantna razmatranja navedena u odjeljku III. u nastavku. Takve mjere mogu se upotrebljavati u mjeri u kojoj su dostupne u skladu s nacionalnim postupovnim pravilima i spojive s njima, uključujući prava na pošteno suđenje i obranu priznata pravom EU-u i nacionalnim pravom.
6. S obzirom na to da Komunikacija služi kao izvor nadahnuća i smjernica, nije obvezujuća za nacionalne sudove te se njome ne izmjenjuju postojeća pravila u okviru prava EU-a ili prava država članica. Njome se ne prilagođavaju niti mijenjaju postupovna pravila koja se primjenjuju na građanske postupke u različitim državama članicama. Nacionalni sudovi stoga nisu obvezni poštovati ovu Komunikaciju. Njome se ne dovodi u pitanje ni sudska praksa sudova EU-a.
7. Nadalje, ništa se u ovoj Komunikaciji ne bi trebalo tumačiti u smislu da je dopušteno otkrivanje dokaza zaštićenih imunitetom pravne profesije, odnosno načelom povjerljivosti komunikacije između pravnog zastupnika i njegova klijenta⁴. Ovom Komunikacijom nisu obuhvaćena i ne dovode se u pitanje pravila i praksa u pogledu javnog pristupa dokumentima europskih institucija u skladu s Uredbom (EZ) br. 1049/20015 i obrade osobnih podataka u skladu s Uredbom (EZ) br. 2018/1725 i Uredbom (EU) 2016/6796.
8. Naposljetku, ova Komunikacija temelji se na određenim aspektima koji su obuhvaćeni u Obavijesti o suradnji između Komisije i nacionalnih sudova⁷. U ovoj Komunikaciji

² Vidjeti uvodnu izjavu 18. i članak 5. stavak 4. Direktive o naknadi štete.

³ U članku 2. stavku 1. Direktive o naknadi štete „kršenje prava tržišnog natjecanja” definirano je kao kršenje članka 101. ili 102. UFEU-a ili nacionalnog prava tržišnog natjecanja. U članku 2. stavku 3. Direktive „nacionalno pravo tržišnog natjecanja” definirano je kao odredbe nacionalnog prava koje se pretežito bave istim ciljem kao članci 101. i 102. UFEU-a te koje se primjenjuju na isti slučaj i usporedno s pravom tržišnog natjecanja Unije u skladu s člankom 3. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 1/2003, ne uključujući odredbe nacionalnog prava kojima se predviđa izricanje kaznenih sankcija fizičkim osobama, osim u mjeri u kojoj su takve kaznene sankcije sredstvo kojim se provode pravila tržišnog natjecanja koja se primjenjuju na poduzetnike.

⁴ Članak 5. stavak 6. Direktive o naknadi štete; vidjeti i presude u predmetu 155/79, *AM & S Europe* protiv *Komisije*, EU:C:1982:157, i predmetu C-550/07 P, *Akzo Nobel Chemicals i Akros Chemicals* protiv *Komisije*, EU:C:2010:512.

⁵ Uredba (EZ) br. 1049/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2001. o javnom pristupu dokumentima Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije, SL L 145, 31.5.2001., str. 43. „Svrha je ove Uredbe dati najveći mogući značaj pravu javnog pristupa dokumentima [...]” (uvodna izjava 4.). Uredba o pristupu dokumentima odnosi se na transparentnost i namijenjena je otkrivanju informacija široj javnosti. Kako je Opći sud nedavno pojasnio da je „[...] cilj Uredbe br. 1049/2001 općenito dati pravo javnog pristupa dokumentima institucija, a ne određivati pravila namijenjena zaštiti posebnog interesa koji bi ova ili ona osoba mogla imati za pristupanje jednom od tih dokumenata” (vidjeti predmet T 623/13 *Unión de Almacenistas de Hierros de España* protiv *Komisije*, ECLI:EU:T:2015:268, točku 86.). Stoga se u toj uredbi ne uzimaju obzir posebne potrebe tužitelja koji traže naknadu štete zbog kršenja prava tržišnog natjecanja EU-a. Umjesto toga, oni se mogu u cijelosti pozvati na nacionalna pravila kojima se prenose članci 5. i 6. Direktive o naknadi štete.

⁶ Direktiva (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u institucijama, tijelima, uredima i agencijama Unije i o slobodnom kretanju takvih podataka, SL L 295, 21.11.2018., str. 39.–98.) i Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ („Opća uredba o zaštiti podataka”), SL L 119, 4.5.2016., str. 1.

⁷ Obavijest Komisije o suradnji između Komisije i sudova država članica EU-a u primjeni članaka 81. i 82. Ugovora o EZ-u, SL C 101, 27.4.2004., str. 54., kako je izmijenjena Komunikacijom Komisije – Izmjene Obavijesti

uzimaju se u obzir i relevantni aspekti Direktive o poslovnim tajnama te je ona potpuno usklađena s njima⁸ -

II. Otkrivanje dokaza koji sadržavaju povjerljive informacije pred nacionalnim sudovima

A. Razmatranja relevantna za otkrivanje dokaza

9. U okviru privatne provedbe prava tržišnog natjecanja EU-a sposobnost stranaka da djelotvorno ostvare svoja prava često ovisi o mogućnosti pristupa potrebnim dokazima kojima potkrepljuju svoj zahtjev ili obranu.
10. Kad je riječ o tužiteljima, takav pristup dokazima potreban je, među ostalim, kako bi dokazali kršenje u samostalnom postupku, postojanje uzročno-posljedične veze između kršenja i navodne štete i, ako takva veza postoji, iznos te štete. Međutim, takvi dokazi ne moraju uvijek biti u posjedu stranke koja snosi teret dokazivanja ili lako dostupni toj stranci.
11. Na primjer, u okviru naknadnih postupaka za naknadu štete tužitelji će možda morati zatražiti pristup dokazima kako bi dokazali postojanje ili opseg pretrpljene štete jer su potrebni dokazi često u posjedu tuženika. Osim toga, ako, na primjer, tuženik tvrdi da je tužitelj previsoku cijenu prouzročenu kršenjem prenio na svoje kupce (takozvana obrana prenošenjem), tuženik može zahtijevati pristup dokazima koji su u posjedu tužitelja ili trećih strana⁹.
12. U većini slučajeva jedna od stranaka bit će u posjedu zatraženih dokaza. U nekim slučajevima traženi dokazi (npr. za utvrđivanje kršenja ili definiranje njegova vremenskog okvira) bit će sadržani u dokumentima koje je tuženiku dostavilo tijelo nadležno za tržišno natjecanje ili koje je tuženik pribavio od tog tijela na temelju pristupa njegovu spisu (npr. već postojeći dokumenti, odgovori na zahtjeve za informacije itd.). U drugim slučajevima tuženik ili tužitelj mogu posjedovati dodatne dokaze koji su relevantni za zahtjev za naknadu štete (npr. za kvantifikaciju štete, utvrđivanje uzročno-posljedične veze, procjenu tuženikova eventualnog „prijenosa” previsoke cijene itd.), ali nisu bili uključeni u spis tijela nadležnog za tržišno natjecanje. To je posebno slučaj s informacijama o cijenama za određene kupce, profitnim maržama, prihodima i drugim podacima kao što je cjenovna politika kupaca itd.
13. Od stranaka u građanskom postupku ili trećih strana traži se da otkriju dokaze ako su one imatelji informacija, odnosno ako dokaze imaju pod svojom kontrolom. Pojam kontrole ne znači da dokumenti moraju biti u fizičkom posjedu imatelja informacija.

Komisije o suradnji između Komisije i sudova država članica EU-a u primjeni članaka 81. i 82. Ugovora o EZ-u, SL C 256, 5.8.2015., str. 5. („Obavijest o suradnji s nacionalnim sudovima”).

⁸ Direktiva (EU) 2016/943 Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2016. o zaštiti neotkrivenih znanja i iskustva te poslovnih informacija (poslovne tajne) od nezakonitog pribavljanja, korištenja i otkrivanja, SL L 157, 15.6.2016., str. 1.–18.

⁹ Komunikacija Komisije o kvantifikaciji štete u postupcima za naknadu štete zbog kršenja prava tržišnog natjecanja, SL C 167, 13.6.2013., str. 19., i Praktični vodič – Kvantifikacija štete u tužbama za naknadu štete temeljenima na povredi članka 101. ili 102. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (11.6.2013.). Vidjeti i Smjernice za nacionalne sudove o načinu procjene udjela previsokih cijena na temelju zabranjenih sporazuma koje su prenesene na neizravne kupce i krajnje potrošače (*napomena: još nisu objavljene*).

Na primjer, smatra se da su dokazi pod kontrolom tuženika ako se nalaze na tvrdom disku njegova društva kćeri¹⁰.

14. Nacionalni sudovi mogu na zahtjev stranke odlučiti naložiti otkrivanje dokaza stranci ili trećoj strani. Ako stranke u građanskom postupku ili bilo koja treća strana opravdano ne može predložiti utvrđene dokaze i zahtjev se odnosi na dokument u spisu Komisije ili relevantnog nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje, nacionalni sud može, kao preostalu mjeru, nalog uputiti njima¹¹. To može biti slučaj kada dotična stranka ne može pronaći određeni dokument (npr. datoteka je oštećena, u prostorima je izbio požar i uništeni su stari fizički spisi).
15. Konkretno, u skladu s Direktivom o naknadi štete države članice obvezne su osigurati da tužitelji i tuženici imaju pravo ishoditi otkrivanje dokaza relevantnih za njihov zahtjev ili obranu pod uvjetima navedenima u nastavku¹².
16. Prvo, nacionalni sudovi utvrđuju je li zahtjev za naknadu štete vjerodostojan te odnosi li se zahtjev za otkrivanje na relevantne dokaze i je li proporcionalan¹³. Direktivom o naknadi štete propisano je da bi u okviru ocjene proporcionalnosti trebalo uzeti u obzir opseg i trošak otkrivanja, posebno za bilo koju dotičnu treću stranu, uključujući sprječavanje nespecifičnih pretraživanja informacija za koje nije vjerojatno da su relevantne za stranke u postupku. Vrlo široki i općeniti zahtjevi za otkrivanje vjerojatno neće ispuniti takve zahtjeve¹⁴.
17. Drugo, u zahtjevima za otkrivanje utvrđuju se određeni elementi dokaza ili relevantne kategorije dokaza koje su „što je moguće preciznije i uže ograničene” na temelju razumno dostupnih činjenica¹⁵. Kategorija dokaza može se utvrditi s obzirom na zajedničke značajke njezinih sastavnih elemenata, kao što su priroda, predmet ili sadržaj dokumenata čije se otkrivanje zahtijeva, razdoblje u kojem su izrađeni ili drugi kriteriji. Na primjer, zahtjev za kategorije dokaza mogao bi se odnositi na podatke o prodaji proizvoda Y koje su društva A i B razmijenila u razdoblju od 2000. do 2005.
18. Treće, kad je riječ o otkrivanju informacija uključenih u spis Komisije ili nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje, u Direktivi o naknadi štete navodi se da pri ocjenjivanju proporcionalnosti naloga za otkrivanje nacionalni sud mora, među ostalim, razmotriti „je li zahtjev formuliran posebno s obzirom na narav, predmet ili sadržaj dokumenata koji su podneseni tijelu nadležnom za tržišno natjecanje ili se nalaze u njegovom spisu predmeta, a ne putem nespecifičnog zahtjeva u vezi s dokumentima koji su podneseni tijelu nadležnom za tržišno natjecanje”¹⁶. Međutim, kad je riječ o tim vrstama dokumenata, treba podsjetiti da je Direktivom o naknadi

¹⁰ Za pojam poduzetnika u privatnoj provedbi vidjeti predmet C-724/17 *Vantaan kaupunki protiv Skanska Industrial Solutions Oy i drugi*, EU:C:2019:204, točku 47.

¹¹ Vidjeti članak 4. stavak 3. UEU-a o načelu lojalne suradnje između Unije i država članica i članak 15. stavak 1. Uredbe br. 1/2003. u pogledu zahtjeva za informacije upućenih Komisiji te predmet C-2/88, *Zwartveld*, EU:C:1990:315, točku 22. Vidjeti i članak 6. stavak 10. Direktive o naknadi štete, kojim je propisano da je traženje otkrivanja od nacionalnog tijela samo krajnja mjera („Države članice osiguravaju da nacionalni sudovi od tijela nadležnog za tržišno natjecanje traže otkrivanje dokaza koji se nalaze u njegovom spisu predmeta samo ako nijedna stranka ili treća strana razumno ne može osigurati te dokaze.”).

¹² Vidjeti uvodnu izjavu 15. i članak 5. stavak 1. Direktive o naknadi štete.

¹³ Vidjeti članak 5. stavke 1. i 3. Direktive o naknadi štete; vidjeti i očitovanja Komisije Visokom sudu Ujedinjene Kraljevine od 27. siječnja 2017. na temelju članka 15. stavka 3. Uredbe (EZ) br. 1/2003 u predmetu EURIBOR, točku 24., dostupna na http://ec.europa.eu/competition/court/antitrust_amicus_curiae.html.

¹⁴ Vidjeti uvodnu izjavu 23. Direktive o naknadi štete u pogledu načela proporcionalnosti i sprječavanja lova na informacije, odnosno nespecifičnog ili preširokog pretraživanja informacija koje vjerojatno neće biti relevantne za stranke u postupku.

¹⁵ Vidjeti uvodnu izjavu 16. i članak 5. stavak 2. Direktive o naknadi štete.

¹⁶ Članak 6. stavak 4. točka (a) Direktive o naknadi štete.

štete propisano da se izjave poduzetnika pokajnika i prijedlozi za nagodbu nikada ne smiju otkriti (takozvani „dokumenti na crnom popisu”)¹⁷. Osim toga, ako Komisija ili nacionalno tijelo nadležno za tržišno natjecanje još nije okončalo svoj postupak, nacionalni sud ne može naložiti otkrivanje informacija koje je posebno za postupak tijela nadležnog za tržišno natjecanje pripremila fizička ili pravna osoba, informacija koje je tijelo nadležno za tržišno natjecanje sastavilo i poslalo strankama tijekom postupka i povučenih prijedloga za nagodbu (takozvani „dokumenti na sivom popisu”)¹⁸.

B. Otkrivanje povjerljivih informacija

19. U postupcima za privatnu provedbu prava tržišnog natjecanja EU-a nacionalni sudovi osiguravaju djelotvorno ostvarivanje pravâ tužiteljâ i tuženikâ omogućavanjem pristupa relevantnim informacijama kojima se potkrepljuju odgovarajući zahtjevi (ako su ispunjeni uvjeti za njihovo otkrivanje) uz istodobnu zaštitu interesa stranke ili treće strane čije se povjerljive informacije otkrivaju.
20. Osim toga, u okviru nacionalnih postupaka činjenica da su informacije povjerljive nije apsolutna prepreka njihovu otkrivanju¹⁹. Isto vrijedi i za otkrivanje poslovnih tajni u kontekstu Direktive o poslovnim tajnama²⁰.
21. Međutim, povjerljive informacije trebalo bi pri njihovu otkrivanju što više zaštititi. Zaštita poslovnih tajni i drugih povjerljivih informacija opće je načelo prava EU-a²¹.
22. Kad je riječ o privatnoj provedbi, Direktivom o poslovnim tajnama predviđen je pojam poslovne tajne na razini EU-a. U njezinu članku 2. stavku 1. poslovna tajna definirana je kao informacije koje ispunjavaju sve sljedeće zahtjeve:
 - (i) tajne su u smislu da nisu, u svojoj ukupnosti ili u točnoj strukturi i sklopu svojih sastavnih dijelova, općenito poznate ili lako dostupne osobama iz krugova koji se obično bave dotičnom vrstom informacija;
 - (ii) imaju komercijalnu vrijednost zbog toga što su tajne; i
 - (iii) u odnosu na njih je osoba koja te informacije zakonito kontrolira poduzela u tim okolnostima razumne korake kako bi sačuvala njihovu tajnost.
23. Poslovne tajne u prethodno navedenom smislu po definiciji treba smatrati povjerljivim informacijama. Međutim, povjerljivima bi se mogle smatrati i druge vrste informacija.
24. U svakom pojedinačnom slučaju moglo bi se ocijeniti što čini povjerljive informacije. Na primjer, stranke u upravnom postupku možda su podnijele zahtjeve za povjerljivost u odnosu na druge stranke u upravnom postupku, ali iste takve zahtjeve ne mogu podnijeti u odnosu na stranke koje zahtijevaju otkrivanje u građanskom postupku pred

¹⁷ Članak 6. stavak 6. Direktive o naknadi štete.

¹⁸ Članak 6. stavak 5. Direktive o naknadi štete.

¹⁹ Predmet T-353/94, *Postbank*, EU:T:1996:119, točke 66. i 89.; za nadahnuće vidjeti i prethodno navedenu Obavijest o suradnji s nacionalnim sudovima, točku 24., i Obavijest Komisije o pravilima uvida u spis Komisije u predmetima koji se vode prema člancima 81. i 82. Ugovora o EZ-u, člancima 53., 54. i 57. Sporazuma o EGP-u i Uredbi Vijeća (EZ) br. 139/2004, SL C 325, 22.12.2005., str. 7., kako je izmijenjena, SL C 144, 23.4.2016., str. 29. („Obavijest o uvidu u spis”), točku 24.

²⁰ Vidjeti članke 3. i 9. Direktive o poslovnim tajnama.

²¹ Vidjeti članak 339. UFEU-a. Vidjeti i predmet C-53/85, *Akzo Chemie protiv Komisije*, EU:C:1986:256, točku 28., predmet C-36/92 P, *SEP protiv Komisije*, EU:C:1994:205, točku 37., i predmet C15/16, *Baumeister*, EU:C:2018:464, točku 53. Zaštita povjerljivih informacija proizlazi i iz prava svih osoba na poštovanje privatnog i obiteljskog života utvrđenog u članku 7. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, SL C 326, 26.10.2012., str. 391.–407. (vidjeti predmet C-450/06, *Varec S.A. protiv Belgijske države*, EU:C:2008:91, točke od 46. do 54.).

nacionalnim sudom. To se odnosi i na treće strane od kojih je Komisija možda pribavila informacije tijekom upravnog postupka.

25. Osim toga, nacionalni sudovi trebali bi uzeti u obzir nacionalna pravila ili relevantnu nacionalnu sudsku praksu koja se odnosi na definiranje povjerljivih informacija. Stoga se u ovoj Komunikaciji ne definiraju povjerljive informacije za privatnu provedbu prava tržišnog natjecanja EU-a koju obavljaju nacionalni sudovi. Međutim, sudska praksa sudova EU-a²² u kojoj se dokazi koji ispunjuju kumulativne uvjete navedene u nastavku kvalificiraju kao povjerljive informacije može poslužiti kao nadahnuće:

- (i) poznate su samo ograničenom broju osoba²³; i
- (ii) njihovim otkrivanjem može se prouzročiti ozbiljna šteta osobi koja ih je dostavila ili trećim osobama, što je uobičajeno slučaj kada informacije imaju komercijalnu, financijsku ili stratešku vrijednost. Povjerljivost informacija u tom smislu može ovisiti o osobama kojima će biti otkrivene (npr. je li riječ o konkurentu, kupcu ili dobavljaču)²⁴. Kako bi se ocijenio potencijal za prouzročenje štete, važno je razmotriti i aktualnost informacija. Osjetljive informacije o postojećem ili budućem poslovnom odnosu, interni poslovni planovi i druge poslovne informacije o budućim događajima često se mogu kvalificirati (barem djelomično) kao povjerljive. Međutim, čak i takve informacije više nisu povjerljive nakon što „zbog proteka vremena izgube svoju komercijalnu važnost”²⁵; i
- (iii) interesi kojima se može naštetiti otkrivanjem objektivno su dostojni zaštite. Interes stranke da zaštiti sebe ili svoj ugled od svakog naloga nacionalnog suda za naknadu štete zbog njezina sudjelovanja u kršenju prava tržišnog natjecanja u tom pogledu nije interes koji je dostojan zaštite²⁶.

C. Suradnja između Komisije i nacionalnih sudova u kontekstu otkrivanja dokaza

26. U građanskim postupcima koji se odnose na primjenu članaka 101. i 102. UFEU-a nacionalni sud može odlučiti od Komisije zatražiti mišljenje o pitanjima primjene prava tržišnog natjecanja EU-a ili dostavu pravnih, gospodarskih ili postupovnih informacija u njezinu posjedu u skladu s načelom lojalne suradnje iz članka 4.

²² Predmet T-198/03, *Bank Austria* protiv *Komisije*, EU:T:2006:136, točka 71., predmet T-474/04, *Pergan Hilfsstoffe für industrielle Prozesse* protiv *Komisije*, EU:T:2007:306, točka 65., predmet T-88/09, *Idromacchine* protiv *Komisije*, EU:T:2011:641, točka 45., predmet T-345/12, *Akzo Nobel i drugi* protiv *Komisije*, EU:T:2015:50, točka 65., i predmet C-162/15 P, *Evonik Degussa* protiv *Komisije*, ECLI:EU:C:2017:205, točka 107.

²³ Međutim, informacije mogu prestati biti povjerljive čim postanu „dostupne specijaliziranim krugovima ili se mogu utvrditi na temelju javno dostupnih informacija”, vidjeti, na primjer, rješenje u spojenim predmetima T-134/94 itd., *NMH Stahlwerke* protiv *Komisije*, EU:T:1996:85, točku 40., rješenje u predmetu T-89/96, *British Steel* protiv *Komisije*, EU:T:1997:77, točku 29., rješenje u predmetu T-271/03, *Deutsche Telekom* protiv *Komisije*, EU:T:2006:163, točke 64. i 65., i rješenje u predmetu T-336/07, *Telefónica* protiv *Komisije*, EU:T:2008:299, točke 39., 63. i 64., Vidjeti i Obavijest o uvidu u spis, točku 23.

²⁴ To je relevantno i za zaštitu trećih strana od rizika od odmazde konkurenta ili trgovinskog partnera koji na njih može izvršiti znatan komercijalni ili gospodarski pritisak. Vidjeti, na primjer, predmet C-310/93, *BPB Industries i British Gypsum* protiv *Komisije*, EU:C:1995:101, točke 26. i 27.

²⁵ Informacije koje su bile povjerljive, ali su stare pet godina ili više moraju se smatrati povijesnim, osim ako podnositelj zahtjeva dokaže da su one još uvijek bitan element njegova poslovnog položaja ili poslovnog položaja treće strane, vidjeti u tom pogledu predmet C162/15 P, *Evonik Degussa* protiv *Komisije*, EU:C:2017:205, točku 64., i predmet C15/16, *Baumeister*, EU:C:2018:464, točku 54. Vidjeti i Obavijest o uvidu u spis, točku 23.

²⁶ Vidjeti prethodno navedene predmete *Bank Austria*, točku 78., i *Evonik Degussa*, točke od 107. do 110. i 117. Vidjeti i presudu Europskog suda za ljudska prava u predmetu *Gillberg* protiv *Švedske* [GC], br. 41723/06, točku 67., u skladu s kojom se „ne može [...] pozvati na članak 8. kako bi se podnijela pritužba na gubitak ugleda koji je predvidljiva posljedica vlastitih postupaka kao što je, na primjer, kazneno djelo”.

stavka 3. Ugovora o Europskoj uniji²⁷. Nacionalni sud može, na primjer, zatražiti dokumente iz spisa Komisije ako ih nijedna stranka (treća strana) opravdano ne može dostaviti²⁸. Važno je u tom pogledu podsjetiti da, kako je prethodno navedeno, Komisija neće dostaviti dokumente na crnom popisu ili, ako njezin postupak nije okončan, dokumente na sivom popisu (vidjeti točku 18.)²⁹.

27. Osim toga, pomoć koju Komisija pruža nacionalnim sudovima ne smije dovesti do ugrožavanja jamstava koja fizičke i pravne osobe imaju u skladu s načelom poslovne tajne na temelju članka 339. UFEU-a i članka 28. Uredbe (EZ) br. 1/2003³⁰.
28. Ako smatra da informacije koje je zatražio nacionalni sud sadržavaju povjerljive informacije, Komisija će prije njihove dostave pitati nacionalni sud može li zajamčiti zaštitu povjerljivih informacija i razmotriti mjere koje je nacionalni sud uspostavio u tu svrhu. Nacionalni sud trebao bi osobi čije povjerljive informacije podliježu otkrivanju osigurati potrebna jamstava za zaštitu tih informacija³¹.
29. Ako smatra da nacionalni sud može na prikladan način zaštititi prava fizičkih i pravnih osoba na zaštitu povjerljivosti, Komisija će dostaviti zatražene informacije nacionalnom sudu. Potonji zatim može otkriti informacije u okviru nacionalnog postupka primjenom mjera za zaštitu povjerljivosti informacija dostavljenih Komisiji i uzimajući u obzir sve napomene koje je Komisija dala u pogledu tog pitanja.

III. Mjere za zaštitu povjerljivih informacija

A. Uvod

30. Ovom Komunikacijom, kao izvorom nadahnuća i neobvezujućih smjernica, nastoji se pomoći nacionalnim sudovima da u slučaju određenog zahtjeva za otkrivanje ocijene koje je mjere potrebno uspostaviti prije otkrivanja povjerljivih informacija.
31. Na primjer, u Direktivi o naknadi štete upućuje se na nekoliko mjera, kao što je mogućnost redigiranja osjetljivih odlomaka u dokumentima, provođenje saslušanja zatvorenih za javnost, ograničavanje kruga osoba kojima je omogućen uvid u dokaze te upute vještacima za izradu sažetaka informacija u skupnom obliku ili drugom obliku koji nije povjerljiv³². Naravno, odabir mjere za zaštitu povjerljivih informacija pri izdavanju naloga za otkrivanje ovisio bi o posebnim nacionalnim postupovnim pravilima, uključujući u kojoj su mjeri određene mjere uopće dostupne.
32. Odabir jedne ili više djelotvornih mjera za zaštitu povjerljivosti u postupcima za otkrivanje temeljit će se na ocjeni pojedinačnog slučaja, koja može ovisiti o nekoliko čimbenika, kao što su, među ostalim:

²⁷ Članak 15. stavak 1. Uredbe (EZ) br. 1/2003.; Obavijest o suradnji s nacionalnim sudovima, točke 21., 27. i 29.; predmet *Postbank*, točka 65.; vidjeti i predmet *Zwartveld*, točke 21. i 22.

²⁸ Vidjeti članak 6. stavak 10. Direktive o naknadi štete.

²⁹ Vidjeti članak 16.a stavak 2. Uredbe Komisije (EZ) br. 773/2004 od 7. travnja 2004. o postupcima koje Komisija vodi na temelju članaka 81. i 82. Ugovora o EZ-u, kako je izmijenjena, SL L 123, 27.4.2004., str. 18. Vidjeti i točku 26. Obavijesti o suradnji s nacionalnim sudovima u pogledu odbijanja dostave informacija zbog važnih razloga koji se odnose na potrebu za zaštitom interesa Unije ili kako bi se izbjeglo ometanje njezina funkcioniranja ili neovisnosti.

³⁰ Predmet *Postbank*, točka 90.

³¹ Obavijest o suradnji s nacionalnim sudovima, točka 25. Vidjeti i točku 12. Mišljenja Komisije od 22. prosinca 2014. na temelju zahtjeva u skladu s člankom 15. stavkom 1. Uredbe Vijeća (EZ) 1/2003. od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima 81. i 82. Ugovora o EZ-u, *The Secretary of State for Health i drugi protiv Servier Laboratories Limited i drugi*, C(2014) 10264 final, dostupno na http://ec.europa.eu/competition/court/confidentiality_rings_final_opinion_en.pdf.

³² Vidjeti uvodnu izjavu 18. Direktive o naknadi štete.

- (i) priroda i stupanj osjetljivosti informacija koje podliježu otkrivanju (npr. imena kupaca, cijene, struktura troškova, profitne marže itd.) i može li se pružiti pristup takvim informacijama u skupnom ili anonimnom obliku kako bi stranka koja zahtijeva otkrivanje ostvarila svoja prava;
- (ii) opseg zatraženog otkrivanja (odnosno opseg ili broj dokumenata koje treba otkriti);
- (iii) broj stranaka na koje se odnose spor i otkrivanje. Određene mjere za zaštitu povjerljivosti mogu biti djelotvornije od drugih, ovisno o tome ima li više od jedne stranke koja zahtijeva otkrivanje i/ili stranke koja otkriva informacije;
- (iv) odnos između stranaka (na primjer je li stranka koja otkriva informacije izravan konkurent stranke koja traži otkrivanje³³, imaju li stranke postojeći odnos opskrbe itd.);
- (v) jesu li vlasnici informacija koje podliježu otkrivanju uključeni u spor pred nacionalnim sudom kao treće strane³⁴. Moraju se uzeti u obzir i prava trećih strana u građanskom postupku na zaštitu povjerljivih informacija³⁵. Stranka koja otkriva informacije može imati u posjedu dokumente trećih strana čiji je sadržaj možda povjerljiv u odnosu na stranku koja zahtijeva otkrivanje ili druge stranke u postupku³⁶;
- (vi) krug pojedinaca kojima je dopušten pristup informacijama (odnosno treba li otkrivanje odobriti samo vanjskim pravnim zastupnicima ili bi i stranci koja zahtijeva otkrivanje (zastupnicima društva) trebalo dopustiti da pristupi informacijama);
- (vii) rizik nenamjernog otkrivanja;
- (viii) sposobnost suda da zaštiti povjerljive informacije tijekom cijelog građanskog postupka te čak i nakon njegova okončanja: nacionalni sudovi mogu zaključiti da jedna mjera neće biti dovoljna za djelotvornu zaštitu povjerljivih informacija i da će tijekom postupka možda biti potrebno donijeti druge mjere; i
- (ix) sva druga ograničenja ili administrativna opterećenja povezana s otkrivanjem, kao što su veći troškovi ili dodatni administrativni koraci za nacionalni pravosudni sustav, troškovi stranaka koje otkrivaju informacije, potencijalne odgode postupka itd.

³³ Na primjer, ako su stranke izravni konkurenti, odabranom mjerom mora se osigurati da se načinom otkrivanja informacija ne omogući tajni dogovor stranaka ili konkurentska prednost stranci koja zahtijeva otkrivanje.

³⁴ Stranka koja otkriva informacija ne mora nužno biti vlasnik informacija. Na primjer, stranka je mogla pristupiti informacijama trećih strana tijekom upravnog postupka pred Komisijom ili nacionalnim tijelom nadležnim za tržišno natjecanje. Pristupom informacijama ta stranka nije postala vlasnik informacija.

³⁵ Vidjeti, posebno, članak 5. stavak 7. Direktive o naknadi štete („Države članice osiguravaju da se onima od kojih se traži otkrivanje pruži mogućnost da budu saslušani prije nego što nacionalni sud naloži otkrivanje [...]”).

³⁶ Na primjer, u pogledu verzija dokumenata koje nisu povjerljive o postupku prikupljanja podataka pripremljenom posebno u svrhu uvida u spis vidjeti Mišljenje Komisije od 29. listopada 2015. na temelju članka 15. stavka 1. Uredbe Vijeća (EZ) 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima 81. i 82. Ugovora o EZ-u, *Sainsbury's Supermarkets Ltd protiv Mastercard Incorporated i drugi*, (C(2015) 7682 final), točku 23., u kojoj je Komisija navela da u toj fazi nije bilo nužno zauzeti stajalište o tome jesu li informacije povjerljive u odnosu na druge stranke, ali da se treće strane koje su pružile informacije mogu usprotiviti dijeljenu informacija s tužiteljem. U mišljenju je zaključeno da „[...] činjenica da je Mastercard zadovoljan s posebnim dogovorenim uvjetima, kao što je krug povjerljivosti, ne mora nužno biti zadovoljavajuća za treće strane koje su dostavile informacije”. Mišljenje je dostupno na http://ec.europa.eu/competition/court/sainsbury_opinion_en.pdf.

33. Naposljetku, odabir najdjelotvornijih mjera može ovisiti o postojanju i mogućnosti izricanja i provedbe sankcija za nepoštovanje ili odbijanje poštovanja mjera za zaštitu povjerljivih informacija koje nalože sudovi. Nacionalni sudovi trebali bi imati mogućnost izreći dovoljno odvraćajuće kazne za nepoštovanje obveza zaštite povjerljivih informacija, posebno kako bi se izbjeglo da se stranke služe povjerljivim dokumentima izvan postupaka u kojima su otkriveni³⁷. U skladu s člankom 8. Direktive o naknadi štete nacionalni sudovi moraju moći djelotvorno izricati sankcije strankama, trećim stranama i njihovim pravnim savjetnicima³⁸.
34. Točna priroda i opseg sankcija ovisit će o nacionalnim pravilima. U skladu s Direktivom o naknadi štete sankcije za nepoštovanje naloga za otkrivanje, uništavanje relevantnih dokaza, nepoštovanje ili odbijanje poštovanja obveza koje su izrečene nalogom nacionalnog suda za zaštitu povjerljivih informacija i povredu ograničenja uporabe pruženih dokaza uključuje mogućnost donošenja nepovoljnih zaključaka, kao što je presumpcija da je relevantno pitanje dokazano ili djelomično ili potpuno odbacivanje zahtjeva i obrana, te mogućnost nalažanja plaćanja troškova³⁹. Vanjski pravni savjetnici ili vještaci mogu isto tako podlijeagati disciplinskim sankcijama svojih profesionalnih udruženja (na primjer suspenziji, novčanim kaznama itd.).
35. Zaključno, odabir mjere otkrivanja može zahtijevati sveobuhvatnu evaluaciju više čimbenika. Kako bi se nacionalnim sudovima pomoglo u tom ocjenjivanju i na temelju iskustva Komisije u upravnim i sudskim postupcima, u ovoj Komunikaciji dan je pregled najuobičajenijih mjera koje se, pod uvjetom da su dostupne na temelju postupovnih pravila država članica, mogu upotrijebiti za zaštitu povjerljivih informacija te relevantnih razmatranja o njihovoj djelotvornosti.

B. Krugovi povjerljivosti

36. Krug povjerljivosti mjera je otkrivanja kojom stranka koja otkriva informacije stavlja na raspolaganje određene kategorije informacija, uključujući povjerljive informacije, samo utvrđenim kategorijama pojedinaca⁴⁰.

B.1. Krugovi povjerljivosti kao djelotvorno sredstvo za zaštitu povjerljivosti

37. Krugovi povjerljivosti mogu biti vrlo djelotvorna mjera s pomoću koje nacionalni sudovi mogu zaštititi povjerljivost u različitim okolnostima.
38. Prvo, krugovi povjerljivosti mogu biti djelotvorni u osiguravanju otkrivanja kvantitativnih podataka ili vrlo osjetljivih poslovnih i/ili strateških informacija koje je, iako su relevantne za zahtjev stranke, vrlo teško smisljeno sažeti⁴¹ ili se ne mogu otkriti

³⁷ Vidjeti, npr., članak 16. Direktive o poslovnim tajnama, kojim je predviđena mogućnost izricanja sankcija svakoj osobi koja ne poštuje ili odbija poštovati naložene mjere za očuvanje povjerljivosti poslovnih tajni tijekom sudskog postupka.

³⁸ Vidjeti članak 8. Direktive o naknadi štete. Vidjeti i uvodnu izjavu 33. Direktive o naknadi štete. Primjena sankcija bitna je s obzirom na to da nacionalni sudovi u većini slučajeva možda neće moći nadzirati u stvarnom vremenu poštovanje li stranke pravila naloga za otkrivanje, posebno u slučaju kruga povjerljivosti.

³⁹ Članak 8. stavak 2. Direktive o naknadi štete.

⁴⁰ U nekim nadležnostima ta mjera otkrivanja naziva se i klubovi povjerljivosti. Ta vrsta mjere može se primijeniti i u upravnim postupcima. Za postupke Komisije vidjeti točke 96. i 97. Obavijesti Komisije o najboljoj praksi za vođenje postupaka koji se odnose na članke 101. i 102. UFEU-a, SL C 308, 20.10.2011., str. 6.–32., i točku 9. Najbolje prakse u otkrivanju informacija u sobama s podacima u postupcima na temelju članaka 101. i 102. UFEU-a i Uredbe EU-a o koncentracijama, dostupne na http://ec.europa.eu/competition/mergers/legislation/disclosure_information_data_rooms_en.pdf. Za smjernice za uporabu krugova povjerljivosti u postupcima Komisije vidjeti http://ec.europa.eu/competition/antitrust/conf_rings.pdf.

⁴¹ Vidjeti, na primjer, izvješće OECD-a od 5. listopada 2011. Pravičnost postupka: pitanja transparentnosti u građanskim i upravnim postupcima za provedbu, str. 12.; vidjeti i Pripremnu obavijest o transparentnosti i

bez rizika prekomjernog redigiranja⁴² i time gubitka dokazne vrijednosti. Otkrivanjem dokumenata unutar kruga povjerljivosti relevantne povjerljive informacije stvarno se otkrivaju, ali je potencijalna šteta prouzročena otkrivanjem pod kontrolom ili smanjena jer se pristup informacijama ograničava s obzirom na različite okolnosti slučaja (npr. vrstu i prirodu dokumenata, odnos stranaka, sastav kruga, dokumente trećih strana itd.). U takvim situacijama krugovi povjerljivosti pridonose postizanju ravnoteže između potrebe za otkrivanjem i obveze zaštite povjerljivih informacija⁴³.

39. Drugo, krugovima povjerljivosti mogu se omogućiti ekonomičnost i učinkovitost postupka posebno kada je broj zatraženih dokumenata velik i stranke se mogu dogovoriti oko osnovnog popisa dokumenata koje smatraju relevantnima za zahtjev. Stranke koje otkrivaju informacije neće morati ulaziti u sporove o povjerljivosti posebnih informacija niti će ih sud morati ispitati, čime će se smanjiti nesigurnost i potencijalne odgode prouzročene pregovorima o povjerljivosti. Stranka koja otkriva informacije neće morati za dokumente koji će postati dostupni unutar kruga pripremiti verzije koje nisu povjerljive (osim u ograničenoj mjeri u slučajevima kada se krugovi povjerljivosti upotrebljavaju kao mjera filtriranja)⁴⁴.
40. Treće, krugovi povjerljivosti mogu biti djelotvorna mjera za nacionalne sudove s obzirom na financijske troškove otkrivanja, a posebno u pogledu gospodarskog učinka uvođenja određenih mjera otkrivanja na stranke. To posebno može biti slučaj ako stranke raspolažu različitim gospodarskim sredstvima i razlika u financijskim sredstvima utječe na njihovu mogućnost potpunog ostvarivanja svojih prava. Na primjer, ako stranke sudjeluju u sporovima o povjerljivosti koji se odnose na potrebu za dodatnim pristupom, pravni troškovi obiju stranaka mogli bi se znatno povećati. U takvoj situaciji odabir kruga povjerljivosti može pridonijeti smanjenju troškova otkrivanja, posebno u slučajevima u kojima se stranke mogu dogovoriti oko osnovnog popisa dokumenata koje smatraju relevantnima za zahtjev.
41. Četvrto, krugovi povjerljivosti ne zahtijevaju nužno fizičko dijeljenje informacija ili fizičku prisutnost članova kruga na određenoj lokaciji. Informacije se često prenose i pristupa im se elektronički. Ako je ono moguće, elektroničko otkrivanje ima različite prednosti. Elektroničkim otkrivanjem nacionalnim sudovima i strankama ne uvodi se opterećenje u smislu fizičkih prostorija koje je možda potrebno rezervirati na nekoliko dana isključivo za takvu uporabu, potrebe za putovanjem na različite lokacije ili postavljanjem potrebnih informatičkih alata na njima itd.

pravičnosti postupka kao dugoročnoj temi za razdoblje 2019.–2020., 6.–8. lipnja 2018., Konferencijski centar OECD-a, str. 4.

⁴² Na primjer, kad je riječ o podacima koje vanjski izvođači prikupljaju od sudionika ankete Komisije, u točki 21. svojeg Mišljenja u predmetu *Sainsbury's* protiv *Mastercard* Komisija je zaključila da se informacije ne mogu učiniti anonimnima na način da se potpuno poštuje legitiman interes pružatelja podataka za zaštitu njihovih povjerljivih informacija.

⁴³ Vidjeti u tom pogledu otkrivanje unutar kruga povjerljivosti koje je naložio Opći sud u predmetu T-296/11, *Cementos Portland Valderrivas, SA* protiv *Komisije*, točku 24.: „[...] u svrhu uravnoteženja, s jedne strane, načela kontradiktornosti i, s druge strane, karakteristika faze prethodnog prikupljanja dokaza u postupku u kojoj dotični poduzetnik nema pravo biti obaviješten o ključnim elementima na koje se oslanja Komisija kao ni pravo uvida u spis, rješenjem od 14. svibnja 2013. uvid u informacije koje pruža Komisija ograničen je samo na odvjetnike tužitelja koji su u tu svrhu morali potpisati izjavu o povjerljivosti”.

⁴⁴ U takvoj situaciji vanjskom pravnom savjetniku stranke koja zahtijeva otkrivanje može se dopustiti da pregleda sve informacije zatražene unutar kruga povjerljivosti kako bi utvrdio odabrane informacije čije će otkrivanje zatražiti stranka koja zahtijeva otkrivanje. Za te dokumente pripremit će se i sa strankom koja zahtijeva otkrivanje podijeliti verzija koja nije povjerljiva. U takvim slučajevima krug povjerljivosti upotrijebit će se u kombinaciji s redigiranjima.

42. Naposljetku, krugovi povjerljivosti mogu biti djelotvorna mjera za izbjegavanje rizikâ nenamjernih pogrešaka (ljudskih ili tehničkih) koje se mogu pojaviti tijekom redigiranja povjerljivih informacija u dokumentima.

B.2. Organiziranje kruga povjerljivosti

43. Ako u određenom slučaju smatra da je krug povjerljivosti djelotvorna mjera otkrivanja, nacionalni sud možda će morati odlučiti o određenom broju elemenata koji će biti utvrđeni u sudskom nalogu, čak i ako su neki aspekti već utvrđeni u općim smjernicama za sudove ili drugim postupovnim pravilima⁴⁵. Najvažniji elementi navedeni su u nastavku.

(a) Utvrđivanje informacija kojima se može pristupiti unutar kruga

44. Nacionalni sud trebat će utvrditi posebne dokaze ili kategorije informacija (npr. popis dokumenata) koje će biti uključene u krug povjerljivosti.
45. Na primjer, u naknadnom postupku za naknadu štete informacije koje će se otkriti unutar kruga povjerljivosti mogu uključivati povjerljivu verziju odluke Komisije ili relevantnog nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje, informacije koje je tijekom upravnog postupka pripremila i dostavila stranka koja otkriva informacije te informacije koje je stranka koja otkriva informacije pribavila tijekom postupka uvida u spis ili druge informacije stranaka i trećih strana koje su specifične za zahtjev i nisu bile dio upravnog postupka.
46. Kako je prethodno navedeno, sudu se u tom pogledu može olakšati donošenje odluke ako su se stranke dogovorile oko popisa osnovnih dokumenata koje smatraju relevantnima za postupak. Međutim, stranke se ne mogu uvijek složiti s takvom vrstom otkrivanja jer drugi interesi, na primjer interesi trećih strana, mogu zahtijevati uključivanje nacionalnog suda. Stoga će sud možda morati utvrditi pravila otkrivanja čak i ako su se stranke složile s postupkom.

(b) Sastav kruga

47. Nakon što sasluša stranke, sud može odlučiti tko će biti članovi kruga povjerljivosti i utvrditi razine pristupa članova⁴⁶.
48. Članovi kruga povjerljivosti vjerojatno će biti pojedinci koji će imati pravo pregledati dokumente unutar kruga povjerljivosti. Odluka o sastavu kruga donosi se za svaki slučaj pojedinačno i znatno ovisi o vrsti i prirodi informacija na koje se zahtjev za otkrivanje odnosi.
49. Članovi kruga povjerljivosti mogu biti u rasponu od vanjskih savjetnika stranaka (npr. vanjskih pravnih savjetnika ili drugih savjetnika) do unutarnjih savjetnika i/ili drugih zastupnika društva.
50. Nakon što donese odluku o sastavu kruga povjerljivosti, sud će možda morati utvrditi svakog pojedinačnog člana po imenu, ulozi ili funkciji i odnosu prema strankama⁴⁷. Sud može utvrditi i osoblje suda koje će biti prisutno ili će moći pristupiti krugu

⁴⁵ Za primjer mjera upravljanja postupkom vidjeti Praktična pravila za provedbu Poslovnika Općeg suda, a posebno stranice 34.–37., na kojima je riječ o povjerljivosti, SL 2015., L 152, str. 1., ispravak, SL 2016., L 196, str. 56., i izmjene donesene 13. srpnja 2016., SL 2016., L 217, str. 78.

⁴⁶ U odluci o sastavu kruga može se utvrditi i najveći broj članova po stranci.

⁴⁷ Vidjeti Mišljenje Komisije u prethodno navedenom predmetu *Servier*.

istodobno kad i stranke ili u bilo koje drugo vrijeme u slučaju fizičkih krugova povjerljivosti.

Vanjski savjetnici

51. Ovisno o odnosu između stranke koja zahtijeva otkrivanje i stranke koja otkriva informacije, pristup krugu može biti ograničen na vanjske savjetnike. Vanjski savjetnici mogu uz pravne savjetnike uključivati i druge savjetnike ili vještake kao što su, na primjer, računovođe, ekonomisti, financijski savjetnici ili revizori, ovisno o potrebama određenog predmeta.
52. Ograničenje pristupa na vanjske pravne savjetnike može biti nužno jer unutarnji savjetnici mogu obnašati i različite druge funkcije u svojem društvu. Unutarnji savjetnik često može biti izravno ili neizravno uključen u strateško odlučivanje društva. Rizik da informacije kojima se pristupa unutar kruga povjerljivosti mogu poslije utjecati na savjet koji unutarnji savjetnik daje direktorima društva u pogledu poslovnih odluka može biti previsok da se unutarnjem savjetniku omogući pristup određenim povjerljivim podacima u određenim okolnostima (na primjer, ako su stranke u građanskom postupku stvarni ili potencijalni konkurenti i na temelju pristupa poslovno osjetljivim ili strateškim informacijama mogu steći neopravdanu konkurentsku prednost, ako su stranke u odnosu opskrbe ili ako informacije koje će biti otkrivene uključuju sporazume koji su još uvijek na snazi i stoga sadržavaju aktualne povjerljive informacije).
53. Vanjski savjetnici općenito ne sudjeluju u procesima odlučivanja društava koja zastupaju i u brojnim pravnim poredcima država članica smatra se da mogu imati uvid u poslovne tajne, strateške planove ili druge osjetljive podatke. Međutim, budući da se rezerviranjem pristupa za vanjske savjetnike može u određenoj mjeri ograničiti ostvarivanje prava stranaka na pristup dokazima, sudovi će možda morati pažljivo razmotriti vrstu dokumenta na koji se otkrivanje odnosi i ograničiti pristup na vanjske savjetnike samo ako se to smatra nužnim i mogućim u skladu s postupovnim pravilima EU-a (vidjeti u točki 55. u nastavku pravila Direktive o poslovnim tajnama) i nacionalnim postupovnim pravilima.

Unutarnji savjetnici i/ili drugi zastupnici

54. U određenim okolnostima nacionalni sud može smatrati prikladnim da unutarnji savjetnici i/ili zastupnici društva (npr. direktori ili drugo osoblje⁴⁸) imaju pristup krugovima povjerljivosti. To može biti slučaj ako se smatra da su predmetne povjerljive informacije (u cijelost ili djelomično) manje poslovno osjetljive ili ako se otkrivanjem zaposlenicima društva vjerojatno neće prouzročiti šteta zbog, na primjer, odnosa između stranaka.
55. Unutarnjim savjetnicima i/ili drugim zastupnicima društva pristup može biti odobren i na temelju obrazloženog zahtjeva vanjskih pravnih zastupnika⁴⁹. Ti se zahtjevi podnose ako vanjski pravni savjetnik smatra da se predmet njegova klijenta ne može propisno argumentirati bez otkrivanja informacija iz određenih dokumenata (ili njihovih dijelova) klijentu. To je slučaj, na primjer, ako vanjski pravni savjetnik ne može ocijeniti točnost ili relevantnost informacija za zahtjev stranke ili ako su informacije vrlo tehničke ili specifične za proizvod/uslugu te je za relevantnu ocjenu potrebno poznavanje sektora ili industrije. Konkretno, u sporovima koji se odnose na

⁴⁸ Npr. pojedincima koje stranka koja zahtijeva otkrivanje zapošljava na temelju ugovora o radu ili druge vrste ugovora o pružanju usluga ili ugovornog odnosa.

⁴⁹ Vidjeti za nadahnuće Obavijest o uvidu u spis, toku 47.

nezakonito pribavljanje, uporabu ili otkrivanje poslovnih tajni člankom 9. stavkom 2. Direktive o poslovnim tajnama propisano da se ograničeni krug osoba koje imaju pravo pristupa dokazima sastoji od najmanje jedne fizičke osobe svake stranke⁵⁰.

56. Osim toga, u pravnim poredcima nekih država članica moguće je u određenim situacijama od suda zatražiti odobrenje za dijeljene određenih informacija s unutarnjim savjetnicima ili zastupnicima društva bez da se pojedincima dopusti da postanu članovi kruga.
57. Pristup unutarnjih savjetnika i/ili zastupnika društva ocjenjuje se u svakom pojedinačnom slučaju i može ovisiti o povezanosti pojedinaca koje su predložile stranke s poslovanjem ili područjem djelovanja na koje se zahtjev odnosi ili drugim činjeničnim okolnostima.
58. Stoga, ovisno o posebnim nacionalnim pravilima i konkretnim činjenicama, krugovi povjerljivosti mogu se sastojati samo od vanjskih pravnih savjetnika ili kombinacije vanjskih pravnih savjetnika, drugih vanjskih vještaka (npr. ekonomista, računovođa, revizora itd.), unutarnjih savjetnika i/ili zastupnika društva.

Prava pristupa

59. Ako se krug povjerljivosti sastoji od vanjskih pravnih savjetnika i unutarnjih savjetnika i/ili zastupnika društva, pristup svim informacijama otkrivenima unutar tog kruga mogu imati sve stranke ili mogu biti dodijeljena različita prava pristupa.
60. Krugovi povjerljivosti mogu se sastojati od dviju razina pristupa: razine unutarnjeg kruga, koji se sastoji od vanjskih pravnih savjetnika s pravom pristupa najosjetljivijim informacijama, i razine vanjskog kruga, koji se sastoji od unutarnjih savjetnika i/ili zastupnika društva s pravom pristupa preostalim povjerljivim informacijama.
61. Na temelju opravdanog zahtjeva stranke koja otkriva informacije sud može, ovisno o nacionalnim postupcima, odrediti i posebna ograničenja u pogledu pristupa nekih članova kruga određenim dokumentima.
62. U nekim slučajevima krugovima povjerljivosti može pristupiti i administrativno i/ili pomoćno osoblje (uključujući, na primjer, vanjske pružatelje potpore za elektroničko otkrivanje ili u sudskim sporovima koji sudjeluju u pružanju elektroničkih tehničkih usluga) pod nadzorom drugih osoba utvrđenih u tom krugu i pod istim obvezama povjerljivosti.

(c) Pisane izjave članova kruga

63. Od članova kruga povjerljivosti može se zatražiti da sudu dostave pisane izjave o povjerljivom postupanju sa svim informacijama unutar kruga povjerljivosti.
64. Takve izjave mogu se odnositi, među ostalim, na obvezu da se bez izričite suglasnosti suda povjerljive informacije ne otkrivaju nijednoj osobi koju sud nije utvrdio kao člana kruga⁵¹, obvezu uporabe povjerljivih informacija samo u svrhe građanskog postupka u kojem je izdan nalog za otkrivanje, obvezu osiguravanja odgovarajućeg skrbništva nad informacijama među članovima kruga, obvezu donošenja bilo koje mjere koja je u određenim okolnostima potrebna kako bi se spriječio neovlašteni pristup, obvezu vraćanja ili uništavanja svih primjeraka dokumenata koji sadržavaju

⁵⁰ Taj zahtjev ograničen je na poslovne tajne i ne može se ekstrapolirati na druge povjerljive informacije.

⁵¹ Riječ je o odstupanju od uobičajene prakse u okviru koje je pravnom zastupniku stranke dopušteno da svojem klijentu otkrije informacije i podneske zaprimljene od drugih stranaka u postupku i slobodno o njima raspravlja.

povjerljive informacije, obvezu da se ne ispisuju dokumenti kojima se pristupa u elektroničkom obliku ili da se utvrđenim osobama onemogućí pristup takvim dokumentima s bilo kojeg računala ili uređaja nakon određenog datuma itd.

65. Te izjave i posebno obveza neotkrivanja povjerljivih informacija klijentima mogu biti važne u nadležnostima u kojima su u skladu s deontološkim pravilima odvjetničke komore ili drugim pravilima vanjski pravni savjetnici obvezni dijeliti informacije sa svojim klijentima.
66. Osim toga, zastupnici društva mogu podlijevati izuzetno strogim zahtjevima ako sudjeluju u krugu povjerljivosti. Na primjer, nacionalni sud može smatrati prikladnim naložiti da dotični zaposlenik više ne smije raditi u poslovnoj djelatnosti na koju se zahtjev odnosi.

(d) Logistika

67. Krugovi povjerljivosti zahtijevaju odluke nacionalnih sudova o različitim organizacijskim, infrastrukturnim i logističkim mjerama⁵². Prvo, krug povjerljivosti može uključivati fizičko ili elektroničko otkrivanje povjerljivih informacija. Fizičko otkrivanje može se organizirati i održati u sudskim prostorijama pod kontrolom sudskog osoblja ili ga mogu organizirati i održati stranke u svojim prostorijama bez uključivanja suda. Fizičko otkrivanje može uključivati predaju primjeraka dokumenata u papirnatom obliku, ali i otkrivanje dokaza na CD-u, DVD-u ili USB uređaju na fizičkoj lokaciji u prostorijama suda ili stranaka.
68. Otkrivanje unutar kruga povjerljivosti može biti i elektroničko. U tom se slučaju podaci učitavaju i pohranjuju na elektroničkoj lokaciji (npr. u oblaku) tijekom otkrivanja, a pristup informacijama zaštićen je lozinkama.
69. Ako se informacije unutar kruga povjerljivosti ne otkrivaju elektronički nego u prostorijama suda, sud će možda morati osigurati da su sredstva za pristup informacijama prikladna, osim ako je osobama koje pristupaju tom krugu dopušteno da donesu svoju opremu.
70. Drugo, sud može utvrditi trajanje otkrivanja.
71. Treće, sud će možda morati donijeti i odluku o tome u koje su vrijeme dostupne prostorije za otkrivanje (npr. samo tijekom radnog vremena), mora li sudsko osoblje biti prisutno u prostorijama za otkrivanje, smiju li se u prostorije unositi bilješke ili spisi itd.
72. Naposljetku, kako bi se osiguralo da su povjerljive informacije koje su otkrivene vanjskim savjetnicima stranaka unutar kruga povjerljivosti zaštićene tijekom cijelog postupka, nacionalni sudovi mogu zahtijevati da stranke dostave povjerljivu verziju svojih podnesaka i verziju koja nije povjerljiva (pri čemu potonja uključuje, na primjer, samo kvantitativne podatke u skupnom ili anonimnom obliku)⁵³, da se na povjerljive informacije upućuje samo u povjerljivom prilogu ili da se poduzmu druge mjere za zaštitu povjerljivosti informacija.

⁵² Zaštita povjerljivih informacija u kontekstu zahtjeva za otkrivanje može zahtijevati promjene uobičajenog funkcioniranja logistike suda ili čak telematskih postupaka ili uspostavu *ad hoc* postupaka u pojedinačnim slučajevima u granicama primjenjivih nacionalnih postupovnih zakona.

⁵³ Drugim strankama mora biti omogućeno da na temelju verzija podnesaka koje nisu povjerljive razumiju argumente i dokaze na koje se upućuje tako da mogu raspraviti o predmetu sa svojim pravnim zastupnicima i dati im odgovarajuće upute.

C. Redigiranja

73. Pri donošenju odluke o prikladnoj mjeri otkrivanja nacionalni sudovi mogu razmotriti i izdavanje naloga stranci koja otkriva informacije da uredi dokumente uklanjanjem povjerljivih informacija. Taj postupak naziva se redigiranje.
74. Redigiranje može uključivati zamjenu svake povjerljive informacije anonimiziranim podacima ili objedinjenim brojkama, zamjenu izbrisanih stavaka informativnim ili smislenim sažecima koji nisu povjerljivi ili čak potpuno zacrnjenje dijelova dokumenata koji sadržavaju povjerljive informacije.
75. Od stranaka koje otkrivaju informacije može se zahtijevati da redigiranja ograniče na ono što je nužno potrebno za zaštitu interesa vlasnikâ informacija. Ograničena redigiranja određenih povjerljivih informacija mogu biti dovoljna za zaštitu svih povjerljivih informacija u jednom dokumentu ili više njih. Na primjer, redigiranje imena kupaca bez redigiranja odgovarajućih količina dostavljenih proizvoda može biti dovoljno za zaštitu povjerljivosti⁵⁴.
76. Redigiranjem relevantnih informacija bez njihove zamjene tekстом koji nije povjerljiv možda se neće uspostaviti prava ravnoteža između prava stranke koja otkriva informacije na zaštitu povjerljivih informacija i prava stranke koja zahtijeva pristup dokazima da potkrijepi svoj zahtjev ili obranu. Prekomjerna redigiranja cijelih stranica ili odjeljaka dokumenata ili cijelih priloga možda isto tako neće biti prihvatljiva za potrebe postupka.

C.1. Redigiranja kao djelotvorno sredstvo za zaštitu povjerljivosti

77. Redigiranja mogu biti djelotvorna mjera za zaštitu povjerljivih informacija za kategorije dokumenata kada su, unatoč zamjeni povjerljivih informacija tekстом koji nije povjerljiv, otkriveni dokument i informacije ostali smisleni i prikladni za ostvarivanje pravâ stranke koja zahtijeva otkrivanje.
78. Stoga uporaba redigiranja može biti posebno djelotvorna ako se povjerljive informacije odnose na tržišne podatke ili brojke (npr. promet, dobit, tržišni udjeli itd.) koje se mogu zamijeniti reprezentativnim rasponima ili ako se kvalitativni podaci mogu smisleno sažeti.
79. Redigiranja mogu biti djelotvorna mjera za zaštitu povjerljivih informacija i ako je količina povjerljivih informacija koje podliježu otkrivanju ograničena. Vrlo veliki broj dokumenata koje treba redigirati može, ovisno o okolnostima slučaja, upućivati na to da bi druge mjere otkrivanja bile prikladnije s obzirom na vrijeme, trošak i resurse potrebne za pripremu verzija koje nisu povjerljive.
80. Naposljetku, redigiranje povjerljivih informacija trećih strana može biti djelotvorno i u slučajevima u kojima imatelj informacija u svojem posjedu ima informacije trećih strana koje možda nisu povjerljive za njega, ali mogu biti povjerljive u odnosu na stranku koja zahtijeva otkrivanje⁵⁵. Na primjer, to može biti slučaj ako su stranka koja zahtijeva otkrivanje i dobit će pristup informacijama i treća strana konkurenti. U takvim će slučajevima stranka koja otkriva informacije možda morati pribaviti

⁵⁴ informacijama o dostavljenim količinama može biti bitan za kvantifikaciju štete pretrpljene na nižoj razini lanca opskrbe (tj. štete koju su pretrpjeli neizravni kupci).

⁵⁵ Do toga može doći jer dokumenti trećih strana ne uključuju povjerljive informacije u odnosu na imatelja informacija ili jer je imatelj informacija već imao pristup verziji dokumenata koja nije povjerljiva u kojima su informacije koje se smatraju povjerljivima u odnosu na imatelja informacija već prije redigirane.

odobrenje trećih strana za otkrivanje povjerljivih informacija ili, u protivnom, njihovo odobrenje prijedloga za redigiranja⁵⁶. Međutim, nacionalni sudovi mogu utvrditi da su redigiranja manje učinkovita u slučajevima u kojima zahtjev uključuje veliki broj dokumenata trećih strana jer se zbog postupka povezivanja s trećim stranama u tom pogledu povećava složenost zadatka.

C.2. Redigiranje povjerljivih informacija

81. Ovisno o različitim postupovnim pravilima, nacionalni sudovi mogu biti više ili manje aktivno uključeni u postupak redigiranja. Nacionalni sudovi mogu nadzirati i kontrolirati postupak redigiranja i biti sugovornik strankama i trećim stranama. Alternativno, stranke mogu biti primarno odgovorne za osiguravanje verzija koje nisu povjerljive i/ili dobivanje odobrenja trećih strana za prijedloge za redigiranje.
82. U svakom slučaju, za upravljanje postupkom pripreme verzija koje nisu povjerljive nacionalni sudovi mogu smatrati korisnim izdati opće smjernice strankama i/ili smjernice za specifične slučajeve za postupke koji se pred njima vode, po mogućnosti u skladu s nacionalnim postupovnim pravilima. Takve smjernice mogu biti korisne za utvrđivanje postupka za koji sudovi očekuju da će ga stranke poštovati pri redigiranju povjerljivih informacija i za jasno navođenje odgovarajućih odgovornosti.
83. Kad je riječ o učinkovitoj obradi zahtjeva za redigiranje, nacionalni sudovi mogu od stranaka zahtijevati:
 - (i) da sve povjerljive informacije u izvornim povjerljivim dokumentima označe uglatim zagradama i istaknu ih tako da ostanu čitljive prije no što donesu odluku o tome što bi trebalo redigirati;
 - (ii) da izrade popis svih informacija za koje predlažu da ih se redigira (svih riječi, podataka, odlomaka i/ili odjeljaka koje treba redigirati);
 - (iii) da za svako predloženo redigiranje navedu razloge zbog kojih bi se s informacijama trebalo postupati kao da su povjerljive;
 - (iv) da redigirane informacije ne zamijene jednostavnim oznakama kao što je „poslovna tajna”, „povjerljivo” ili „povjerljive informacije” već informativnim i smislenim sažetkom redigiranih informacija koji nije povjerljiv⁵⁷. Pri redigiranju kvantitativnih podataka (npr. podataka o prodaji, dobiti, tržišnim udjelima, cijenama itd.) mogu se upotrebljavati smisleni rasponi ili objedinjene brojke. Na primjer, za podatke o prodaji i/ili prometu rasponi širi od 20 % u odnosu na točnu brojku možda neće biti smisleni; u tom smislu, rasponi za tržišne udjele širi od 5 % možda isto tako neće biti smisleni ovisno o okolnostima predmeta koji se vodi pred sudom;
 - (v) da dostave verzije predmetnih dokumenata koje nisu povjerljive i odražavaju strukturu i oblik povjerljivih verzija. Konkretno, informacije u izvornom dokumentu kao što su naslovi ili podnaslovi, brojevi stranica i navođenja stavaka trebale bi ostati neizmijenjene tako da osoba koja čita dokument može razumjeti opseg redigiranja i njihov učinak na mogućnost razumijevanja informacija nakon njihova otkrivanja;

⁵⁶ To je zbog toga što činjenica da se imatelj informacija slaže, na primjer, s uvjetima kruga povjerljivosti ne znači da bi to bilo prihvatljivo trećim stranama. Vidjeti prethodno navedeno Mišljenje Komisije u predmetu *Sainsbury's Supermarkets Ltd protiv MasterCard Incorporated i drugi*, točku 23.

⁵⁷ Vidjeti, na primjer, članak 103. stavak 3. Poslovnika Općeg suda.

- (vi) da osiguraju tehničku pouzdanost dostavljenih verzija koje nisu povjerljive i nemogućnost dohvaćanja redigiranih informacija bilo kojim sredstvima, uključujući uporabu forenzičkih alata.
84. Nakon podnošenja zahtjeva za redigiranje na nacionalnom će sudu biti da odluči jesu li predložena redigiranja prihvatljiva. U slučaju spora sud bi prije donošenja odluke trebao moći saslušati predmetne stranke i treće strane.
85. Nakon redigiranja verzije izvornih dokumenata koje nisu povjerljive mogu se upotrebljavati tijekom cijelog građanskog postupka i ne može se zahtijevati daljnja zaštita.

D. Imenovanje vještaka

86. U nekim nadležnostima nacionalni sudovi mogu isto tako odlučiti imenovati treću osobu sa stručnim znanjem u određenom području (npr. računovodstvu, financijama, pravu tržišnog natjecanja, reviziji itd.) kako bi pristupila povjerljivim informacijama na koje se zahtjev za otkrivanje odnosi. Uloga sudskih vještaka razlikuje se od uloge vještaka koje je imenovala stranka i koji se u određenim nadležnostima često upotrebljavaju u potporu zahtjevu ili obrani stranke.
87. Ako je to dopušteno nacionalnim postupovnim pravilima, zadatak vještaka može biti izrada smislenog sažetka informacija koji nije povjerljiv i koji će se staviti na raspolaganje stranci koja zahtijeva otkrivanje. Alternativno i ovisno o primjenjivim nacionalnim postupovnim pravilima, od vještaka se može zatražiti da izradi povjerljivo izvješće koje se može staviti na raspolaganje samo vanjskim savjetnicima stranke koja zahtijeva otkrivanje i verziju izvješća koja nije povjerljiva za stranku koja zahtijeva otkrivanje.

D.1. Imenovanje vještaka kao djelotvorno sredstvo za zaštitu povjerljivosti

88. Imenovanje vještaka može se pokazati kao djelotvorna mjera, prvo, ako su informacije koje se trebaju otkriti poslovno vrlo osjetljive i po prirodi kvantitativne ili tehničke (npr. informacije uključene u poslovne ili računovodstvene knjige, podaci klijenata, proizvodni procesi itd.). U takvim slučajevima vještaci mogu sažeti i/ili objediniti povjerljive informacije kako bi im stranka koja zahtijeva otkrivanje mogla pristupiti.
89. Drugo, vještaci mogu biti djelotvorni i ako jedna od stranaka traži pristup povjerljivim dokumentima koji sadržavaju osnovne podatke. To se, na primjer, može dogoditi u postupcima za naknadu štete u kojima je pristup osnovnim podacima nužan za procjenu udjela prenesene previsoke cijene (npr. prodajne cijene, obujam prodaje, popusti, unutarnji dokumenti koji pokazuju cjenovne strategije itd.).
90. Treće, u slučajevima u kojima se vrlo veliki broj dokumenata koje treba otkriti odnosi na povjerljive informacije trećih strana sudovi mogu smatrati da je djelotvornije imenovati vještaka koji će pristupiti informacijama i dati svoje mišljenje o povjerljivosti informacija nego započeti rasprave o opsegu redigiranja sa strankama ili uspostaviti krug povjerljivosti.

D.2. Davanje uputa vještacima

91. Na nacionalnom će sudu biti da imenuje vještake i da im upute. Ovisno o različitim postupovnim pravilima, nacionalni sudovi mogu imenovati neovisne vještake s popisa „sudskih” vještaka, s popisa vještaka koje su predložile stranke itd. U skladu s

nacionalnim postupovnim pravilima nacionalni sud možda će pri imenovanju vještaka morati razmotriti ili odlučiti tko će snositi troškove vještaka.

92. Nakon odabira vještaka nacionalni sudovi mogu od njega zahtijevati dostavu pisanih izjava o povjerljivom postupanju sa svim informacijama kojima će moći pristupiti.
93. Kao i u slučaju članova kruga povjerljivosti, od vještaka se može zahtijevati da pristanu na to da povjerljive informacije neće otkriti nijednoj osobi osim onih koje je naveo sud ili bez izričite suglasnosti suda, da se povjerljivim informacijama služe samo u svrhe građanskog postupka u kojem je izdan nalog za otkrivanje, da osiguraju odgovarajuće skrbništvo nad informacijama, da donesu bilo koju mjeru koja je u određenim okolnostima potrebna kako bi se spriječio neovlašteni pristup, da vrate ili unište sve primjerke dokumenata koji sadržavaju povjerljive informacije itd.
94. Od vještaka se može zahtijevati i da prijave sve sukobe interesa zbog kojih ne bi mogli izvršiti svoj zadatak.
95. Osim toga, sud vještaku može dati upute o vrsti izvješća koje je potrebno izraditi (npr. sažetak, izvješće o objedinjenim podacima itd.) i treba li vještak izraditi povjerljivu verziju izvješća i verziju koja nije povjerljiva.
96. Ako je izrađena povjerljiva verzija izvješća vještaka, ona se općenito smije dijeliti samo s vanjskim pravnim zastupnicima stranaka, dok stranke smiju dobiti pristup samo verziji izvješća koja nije povjerljiva. Ako nacionalni sud pristup povjerljivoj verziji izvješća koje je izradio vještak ograniči samo na vanjskog pravnog zastupnika stranke, od potonjeg će se zatražiti da povjerljive informacije sadržane u tom izvješću ne dijeli sa svojim klijentom. Ako je u skladu s nacionalnim postupovnim pravilima i strankama dopušteno da imenuju svoje vještake, to se može uzeti u obzir u okviru zadataka neovisnog vještaka te se i vještacima stranaka može osigurati pristup dokazima.
97. Pod uvjetom da su u skladu s nacionalnim pravilima stranke mogle pristupiti povjerljivoj verziji izvješća vještaka, sva prethodno istaknuta upozorenja u pogledu pristupa klijenta povjerljivim informacijama koje su otkrivene unutar kruga povjerljivosti (vidjeti točke od 54. do 57.) primjenjivala bi se i u takvoj situaciji.

IV. Zaštita povjerljivih informacija tijekom i nakon postupka

98. Nacionalni sudovi možda će morati razmotriti i kako će se povjerljive informacije upotrebljavati i navoditi, na primjer, u podnescima i/ili na saslušanjima.
99. Na primjer, ako se zastupnici stranaka u svojim podnescima služe informacijama kojima su pristupili unutar kruga povjerljivosti ili koje su uključene u povjerljivo izvješće vještaka, nacionalni sudovi mogu od njih zatražiti da na takve informacije upućuju samo u povjerljivim prilogima dostavljenima uz glavne podneske. Ako zastupnici stranaka žele uputiti na takve informacije na raspravi ili tijekom saslušanja vještaka o takvim dokazima, nacionalni sudovi mogu organizirati saslušanja iza zatvorenih vrata (tj. zatvorena saslušanja), po mogućnosti u skladu s primjenjivim pravilima o građanskom postupku.
100. Potreba za zaštitom povjerljivih informacija može se pojaviti i poslije, na primjer, u trenutku donošenja ili objave presuda ili obavješćivanja o njima, u slučaju zahtjeva za uvid u sudsku evidenciju ili tijekom žalbi. Povjerljiva izvješća vještaka mogu biti dio sudskog spisa. U tim slučajevima nacionalni sudovi možda će morati donijeti mjere za zaštitu takvih informacija nakon okončanja građanskog postupka ili, ako to nije

moguće u postupovnom smislu, zahtijevati da vještaci svoja izvješća izrade samo u verzijama koje nisu povjerljive.

A. Saslušanja iza zatvorenih vrata

101. U skladu s načelom otvorenog pravosuđa građanski postupci općenito su javni⁵⁸ i nacionalni sudovi mogu odvagnuti interes za zaštitu povjerljivih informacija u odnosu na potrebu za ograničavanjem narušavanja tog načela.
102. Nacionalni sudovi mogu odlučiti isključiti upućivanja na povjerljive informacije na javnim saslušanjima ili održati iza zatvorenih vrata samo one dijelove saslušanja tijekom kojih će se možda raspravljati o povjerljivim informacijama. U tom slučaju nacionalni sudovi morat će donijeti odluku o tome tko će smjeti prisustvovati zatvorenom saslušanju. Ta odluka može ovisiti o tome kako i kome su otkrivene povjerljive informacije (npr. vanjskim savjetnicima stranaka, vještaku, zastupnicima društva stranaka itd.).
103. Saslušanja iza zatvorenih vrata mogu biti djelotvorno sredstvo za unakrsno ispitivanje dokaza otkrivenih unutar kruga povjerljivosti ili saslušanje vještaka o povjerljivim dokazima sadržanima u njihovim izvješćima.
104. Sudjelovanje u dijelovima saslušanja koja se održavaju iza zatvorenih vrata bilo bi dopušteno samo vanjskim i/ili unutarnjim zastupnicima društva kojima je bio odobren pristup povjerljivim dokumentima unutar kruga povjerljivosti i (ako je primjenjivo) vještacima koji su pristupili informacijama.

B. Objava

105. Nacionalni sudovi možda će morati osigurati da nijedna odluka ili presuda koja će biti objavljena ne sadržava povjerljive informacije.
106. Kako bi se zaštitile povjerljive informacije stranaka ili trećih strana, nacionalni sudovi mogu pri donošenju presude i izdavanju naloga za njezinu objavu razmotriti anonimizaciju svih informacija na temelju kojih bi se mogao utvrditi izvor informacija ili redigiranje dijelova presude u kojima se upućuje na povjerljive informacije iz javno dostupne verzije presude⁵⁹.
107. Osim objave, sud će možda morati razmotriti i kako zaštititi povjerljive informacije u verziji presude koja će biti priopćena strankama ne dovodeći u pitanje pravo stranaka na žalbu.

C. Uvid u sudsku evidenciju

108. Nacionalni sudovi možda će morati zaštititi povjerljive informacije i u odnosu na zahtjeve za uvid u sudsku evidenciju (samo presudu ili cijeli spis), po mogućnosti u skladu s nacionalnim postupovnim pravilima.
109. Nacionalni sudovi mogu odlučiti ograničiti pristup u pogledu dijela sudskog spisa (npr. odbijanjem pristupa dokumentima otkrivenima unutar kruga povjerljivosti, izvješćima vještaka, zapisnicima sa saslušanja, povjerljivim verzijama podnesaka itd.)

⁵⁸ Vidjeti članak 6. Europske konvencije o ljudskim pravima i članak 47. prethodno navedene Povelje Europske unije o temeljnim pravima. Iznimke od tog načela mogu se u nekim državama članicama odnositi na održavanje javnog poretka, zaštitu temeljnih prava ili druge sveobuhvatne ciljeve.

⁵⁹ Vidjeti i članak 9. stavak 2. točku (c) Direktive o poslovnim tajnama.

ili cijelog spisa. Nacionalni sudovi možda će posebno morati naložiti da se u sudsku evidenciju spisa uključi verzija zapisnika sa saslušanja koja nije povjerljiva ili odlučiti da se tijekom saslušanja upućuje na neke informacije bez njihova uključivanja u evidenciju.

110. Kada budu odlučivali o potpunom ili djelomičnom ograničenju pristupa, sudovi će možda morati ocijeniti tko zahtijeva pristup sudskom spisu. Na primjer, sudovi će možda morati uzeti u obzir da osobe koje zahtijevaju pristup mogu poslovati na istom tržištu ili obavljati istu djelatnost kao stranke uključene u građanski postupak (na primjer, konkurenti stranaka, poslovni partneri itd.) i mogu imati poseban interes za dobivanje pristupa sudskom spisu nakon okončanja postupka.
111. Ovisno o primjenjivim nacionalnim postupovnim pravilima, ako je riječ o velikoj količini povjerljivih informacija i ako su tijekom postupka naložene mjere kao što su krugovi povjerljivosti, sud može smatrati da je potpuno onemogućavanje pristupa spisu pečaćenjem na određeno vrijeme učinkovitije od pokretanja pregleda spisa kako bi se izdvojile kategorije dokumenata ili dokumenti koji bi bili dostupni ili nedostupni nakon donošenja presude.